

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

KÖLÖNLETESI ÁRAK	
Romániában	
Egész évre	850
Félévre	460
Negyedévre	240
Egy hónapra	85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lej	
Bukarestben	5-
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	ck 30-
Egy szám	150

1924. október 16. Csütörtök

Csuj-Kolozsvár, St. Baron
 10. (Brassai-utca) 10.
 Telefon: Szerkesztőség
 977
 Hírdetési hivatal — 558
 H. N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
 szerkesztőséghez cím-
 zvekként kéziratokat nem
 adjunk vissza.

1924 október 16 Csütörtök

Csuj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 231. szám

5685. Tisri 1

A keleti vallásháború

Eukóban a pán-arab konföderáció. A vahabíták Mekka előtt. A zsidó Palesztina Kelet békéjének védőbástyája

(Csuj-Kolozsvár október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közél- és Távolkeleten a világháború megszűnése óta is szakadatlanul áll még a harcok fegyverrel, hol pedig az agitációs propaganda eszközeivel, de pillanatnyi szünet nélkül folyik a háború a túja keleti földéből kisarjadt fanatikus erők hit és a törhetetlen és fekezhetetlen nemzeti öntudat hegemoniájáért. A forrongó Kelet színjátékában napok óta egy új és igen nagy horderejű mozzanat játszódik le: az arabiai mohamedánok testvérháborúja.

Az európai közvélemény a száhszavú távirati jelentésektől ennek a háborúnak csak a külső kereteit ismeri. Csak annyit tud, hogy Ibn Saud, a vahabíták harcias törzsenek vezére hadba szállt Huszein ellen, aki Hedzsász királyja és minden mohamedánok kalifája. Huszein király döntő vereséget szenvedett és emiatt futárjai útján Angliát segítségért kérte, hogy birodalmát megvédehesse, Londonból azt a választ kapta, hogy Angliát em atkozót alk bele a benszállott lakosságok egy olyan harcába, amely tisztára vallási érdekekért folyik. Angol segítség híjján Huszein levonta helyzetének következtetését és hogy bukásának súlyát enyhítse, arra való hivatkozással, hogy nem akarja Mekkát a szent várost a vérontás borzalmainak kitenni, lemondott kalifa és királyi méltóságáról, fiát, Alit, Hedzsász polgár-királyának proklamálta, ő maga pedig seregével együtt elhagyta Mekkát, úgy hogy a vahabíták serege vérontás nélkül jutott a szent város birtokába. Ibn Saud most győztes seregével Transzjordánia ellen akar vonulni.

Huszein pünkösdi királysága

Huszein bukásával ugylátszik örökre lebegett a Hasimita-ház rövid ideig ragyogó csillaga. Huszein, Mekka egykori seriffje, tudvalevőleg csak a háború után került az arab politika élére. Anglia egy független arab királyság ígéretével 1916-ban a maga pártjára hódította Huszeint. Az angolok a háború után ígéretük realizálásaképpen Huszeint Hedzsász királyának tették meg és kieszközölték királyi székének nemzetközi elismerését, két fiát pedig Fejsult és Abdulahot Mezopotámia és Transzjordánia uralkodóknak tették meg.

Az első időkben mind a három fejedelemnek sok nehézséggel kellett megküdenie. Részint a benszállott arabok nagy többsége nem akarta elismerni királyának Huszeint, akít az angol imperializmus ügyvédnek tartottak, de magában Angliában is éles hangok hangzottak el az ellen a politika ellen, amely a benszállott lakosság akaratára ellenére állított fejedelmeket az arab államok élére.

Huszein gyöngeségének teljes tudatában Angliával államszerződést akart kötni, de alattvalói pressziójára akarta ellenére is el nem fogadható feltételeket szabott Angliának. A lehetetlen feltételek között szerepelt többek között a nemzeti arab kormány urama alatt álló független Palesztina követelése is. Természetes, hogy Anglia nem fogadhatta el ezeket a feltételeket és így az államszerződés, amelynek lényege a Hasimita ház uralma alatt álló pán-arab konföderáció lett volna, nem is jutott a megvalósulás stádiumába. A konföderáció terve szűlte tulajdonképpen a belső arabiai törzsek forrongását. Ezen törzsek közül a legharciasabb és a leppuritanább mohamedánok, a vahabíták, akik mohamedánabbak Mohamednél is és akik a Koránból törölték azt a felmondatot: „És Mohamed az ő prófétája” és akiknek dogmája tiltja a dohányzást, a hagyományevést és a nemi kihasználásokat, a puritán mohamedánizmus

védelmére fegyvert fogtak Huszein ellen, aki nem átal sem dohányt szívni, sem hagymát enni.

Az angol Szafinksz

Mielőtt még az államszerződésről folyó vég nélküli tárgyalások jobbra, vagy balra eldőlték volna, Huszein elkecsereedett ellensége, Ibn Saud, a puritán vahabíták vezére, döntő csapást mért Hedzsász királyára. Huszein fiának adta át a trónját, de az még kétséges, hogy a kalifaturól való lemondás nagy koncessziója ellenére is el fogják-e ismerni a vahabíták Alit Hedzsász királyának.

Anglia politikájáról és taktikájáról nem lehet eléggé tiszta képet alkotni és éppen azért korai volna még következtetéseket levonni, maig pontos és megbízható jelentések nem érkeznek. Az azonban egészen bizonyos, hogy Anglia azt a fegyversz segítséget, amelyet a hedzsázi királyságtól megtagadott, nem fogja megtagadni Transzjordániától, amely mandátum terület. A legújabb jelentések szerint a vahabíták Amman felé menetelnek, de az angol csapatok és repülőcsapatok a modern háborus technika vívmányaival könnyű győzelmet fognak aratni a harcias vahabíták fölött. Palesztinát tehát, amelyet az előtte fekvő Transzjordánia is véd, semmi veszély sem fenyegeti.

Palesztina a Kelet pítvara

Az is bizonyosra vehető, hogy Anglia a legutóbbi eseményekből le fogja vonni az önként királkozó következtetéseket. Anglia meg fogja gondolni, vajjon tovább is hozzon anyagi áldozatokat olyan mesterséges állami alakulatok érdekében, amelyeknek semmiféle gazdasági és képzési előnyök sincsenek. Míg a zsidó nemzeti otthon produktív céljaira addig egyetlen egyszer sem kapott kölcsönt Angliától, addig a Hasimita család uralkodására sok ezer fontot áldozott a brit birodalom egészen improduktív kiadásokra. Anglia India felé vezető országútját nem fogja hagyni veszélyeztetni a vahabita törzsektől, de a veszély elkerülésének érdekében a jelenlegi rendszer gyökeres megváltoztatására van szükség. A legutóbbi események világosan megmutatták, hogy a palesztinai mandátum nélkülözhetetlen szükség és a jelen viszonyok között egyedül lehetőség mindazon nemzetközi érdekek megvédésére, amelyeknek gyújtópontja Palesztinában van. Palesztinában pedig ma a fejlődő zsidó Nemzeti Otthon a legértékesebb és legpozitívabb építő és konszolidáló erő. Itt értékeket teremtenek, amelyek a civilizáció és a béke lehetőségét szolgálják. Az angol államférfiak, akik az arab effendik agitációitól megszárdultak, de akik az utóbbi időben egyre jobban közeledtek a dolgok helyes és józan mérlegeléséhez, a legfrissebb események határa alatt rá fognak eszmélni arra, milyen óriási jelentősége van a palesztinai zsidó kolonizációnak. Mert a zsidók nemcsak a nyugalmat és a rendet fogják jelenteni, de ők fogják a Nyugatot Kelettel összekötő civilizáció szerepét is betölteni.

Arabok és zsidók

Az araboknak nem kell félni a zsidóktól, akik békés szándékokkal, imperialista tendenciá nélkül és azzal a gondolattal jönnek az országba, hogy békében éljenek az arabokkal. A szomszédos államok története meg fogja tanítani a palesztinai arab lakosságot arra is hogy a politikai értelemben vett függetlenség, sem mindig kívánatos. Míg a Jordántól Keletre fekvő független arab területeknek évek

óra patakokban folyik a testvérvér, addig Palesztina az igazi béke földje. Ez a béke pedig egyaránt legfőbb érdeke a Palesztinai lakó araboknak és zsidóknak. Az ország boldogulásátért folyó munka testvéri szolidaritást hozhat létre a zsidók és arabok között. Előfeltétele ennek a szolidaritásnak csupán az, hogy mindkét nép ismerje el és respektálja kölcsönösen a másik nép nemzeti mozgalmát. Az arabok ma politikailag letörtek. Egyik törzs harcol a másik ellen, de örültség volna tőlünk, ha mi ebből azt a következtetést vonnánk le, hogy az arabok nemzeti mozgalmát a palesztinai kérdés szempontjából olyan alsóbbrendű jelentőséggel bír, amellyel nem is kell számot vetni. Csak ha éppen úgy nemzetnek fogjuk tekinteni az arabokat, mint ahogy azt mi is tőlük elvárjuk, akkor fogjuk megtalálni végre az utat, amelyen együtt tudunk haladni a közös ország újjáépítésének szolgálatában.

Amerika lázas izgalomban várja az Oceánjáró Zeppelin

Boston fölött már átrepült a Zeppelin

(Berlin, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az első Oceánjáró óriás Zeppelin, amely tegnapelőtt szállt fel Friedrichshafenben óriási közönség jelenlétében, az Azori-szigetek felé repült. A léghajóról, amelyet tudvalevőleg az amerikai kormány vásárolt meg, állandóan szikratáviratot küldenek. Reggel hét óra husz perckor azt jelentette a rádió, hogy a léghajó zavartalanul teszi meg útját és a jelzett időben a negyvenedik szélességi és a harminonyolcadik hosszúsági fokot haladta át. A százhusz kilométeres sebességét egyáltalában nem csökkentette, a hajó gondolatjában ülők jól érzik magukat. A hajót Amerikában lázas izgalomban várják. Az újságok nagy terjedelemben foglalkoznak a Zeppelinnel, amelynek korszakos jelentősége lesz az Európa és Amerika közötti forgalomban. Az újságok közlik a Zeppelin alkatrészait, berendezését, keresztmetszetét, legényiségének nevét és az utasok arcképeit. A játékkereskedők divatba hozták a kis Zeppelineket és egész Északamerika egyébről sem beszél, mint arról az eseményről.

A Zeppelin Washingtonon át Baltimoron és Philadelphian keresztül Lakehurstban fog kikötni. A hatóságok rendelkezést hoztak ki, hogy mikélyt a hajó megjelenik a láthatáron, az egész városban tilos a dohányzás. A város szállodái zúfolásig megteltek, azonfelül a rendezőbizottság gondoskodik a vendégek elhelyezéséről. Az Unió tengerészeti miniszteriuma már jelentést kapott a Zeppelinnel. A szikratávirat leadott jelentés szerint a Zeppelin víze fogytán van, máskülönben utasai jól érzik magukat, gramofon mellett szórakoznak és kártyáznak.

Az L. Z. III. 1200 mérföld távolságban Lakehursttól szikratáviratot küldött az utvonalon tartózkodó hajóhoz, közöljék, hogy hol van, mert a nagy ködben nem tud tájékozódni. Újabb jelentés szerint a Zeppelin folytatta útját és a helyes irányban.

A legújabb jelentések szerint a hatalmas légi jármű ma délelőtt tíz óra husz perckor Bostonon átrepült és délután négy órára várják, hogy Newyork fölött vonuljon el.

A Zeppelin útját nemcsak Amerikában, hanem a világ minden sajtójában korszakos jelentőségűnek méltatják. A francia németellenes sajtó nagy háborus veszedelmet lát a tekeletesített Zeppelinnel és követeli a kormánytól, hogy ezt a kérdést valamelyik világpolitikai fórum előtt rendezzék, nehogy Németország ismét megfélemlítse a világot.

1924. október 13.

ANTIQUÉ

es jegyek:

“-nál

Radur 1972

szállított árak mellett
 és bürány modelt.

AL

Regele Ferd.
 aházzal szemben.
 óra alatt készílnk.

6

árakat
 bérelek.

PROGRES
 a. Bucuresci.
 üldendők.

cipősz

YAR

szedés és lidagy

Stelngut-
 k

osnál Gluj

nyelmébe!

sások,
 mesnek

Sacoa Centrala
 Cujgabonaszny

Keletben

Egy éven belül hajlékot kell adni a Tarbut-liceumnak

Nagyszabású akció készül a Tarbut-iskolák felépítéséért. Ötmillió lejre van szükség az iskolaépületekhez

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Tarbut Zsidó Iskola Egyesület legutóbbi ülése új lendületet adott a kolozsvári zsidó középiskolaépítés régen vajdó ügyének. Az iskola-egyesület új elnöke, Molnár Jakab székfoglalójában kifejtett programjához híven előbb helyreállította a költségvetési egyensúlyt, ami az elmúlt abnormalis tanév után igen súlyos feladat volt, annál is inkább, mert a vizsganehezések — bár indokolatlanul — sokakat elijesztettek a zsidó középiskolától, ezenkívül a fokozódó drágaság folytán nem lehetett elvárakozni a tanárok fizetésrendezése elől sem és végül, mert több százezer lejnyi adósság átvállalása nehezedett az új vezetőségre. Mútan azonban az új elnökségnek sikerült a lehetőséghez képest biztosítani a most következő iskolaév normális lefolyását, Molnár Jakab elérkezettnek látta az időt arra, hogy megtegye a szükséges lépéseket elnöki programja másik részének megvalósítása érdekében is, hogy

a jövő tanévig az új iskolaépület tető alá legyen hozható.

A Tarbut kuratóriuma legutóbbi ülését ugyancsak kizárólag az épületprobléma megoldásának szentelte. Egyhangulag kialakult az a feltevés, hogy a kérdés már tovább nem odázható és dacára a súlyos gazdasági helyzetnek a zsidó ifjúsággal szemben fennálló eme becsületbeli tartozás teljesítése elől tovább kitérni nem lehet és nem szabad.

Dr. Fischer József, a kongr. izr. hitközség elnöke felhívta a kuratórium figyelmét: hitközsége két év előtti nagygyűlésének határozatára, mikor is a hitközség egyhangu lelkesezéssel bocsátotta a Calea Reg. Ferd. 54. szám alatti telkét iskolaépítés céljaira. A hitközség nem kötötte időhöz az építés megkezdését,

a hitközség ajánlata ma is fennáll, csak élni kell vele.

Bár hivatalos felhatalmazása nincsen, meg van győződve róla, hogy annál a nagy megértéssel fogja, amellyel a kongr. izr. hitközség előjárása és összes tagjai az iskola kérdésben tanúsítanak, a továbbiakban is hitközsége minden morális és materiális áldozatot kész lesz megkötöni, hogy akár a leány-, akár a fiuközépiskola felépíthető legyen.

Az ortodox hitközség jelenlévő képviselőtestületi tagjainak nem állott módjában a hitközség vezetőségének hivatalos álláspontját közölni, de kétségtelennek tartják, hogy Ko-

lozsvár öszszsidósága felfogására és iránylati különbségekre való tekintet nélkül szívesen lélekkel támogatni fogja az iskolaépítési akciót.

A felszólalások közül számosan hangsúlyozták, hogy minél a tanulóknak alig 5-10 százaléka a kongr. hitközséghez tartozó szülők gyermeke, a többiek mind ortodox szülők, minthogy továbbá a Tarbut iskolák a nemzeti szellem ébrentartása mellett a konzervatív vallásos érzés ápolására és fejlesztésére hivatottak, az iskola eme jellege már külsőleg is nyomatékosabb kifejezést nyerne szívesen, ha az új épület az ortodox hitközség nagy telektömbjén nyerne elhelyezést.

Ez az óhaj gazdasági szempontból is indo-

Megnyílt a parlament új ülészaka

A királyi trónbeszéd

(Bucuresti-Bukarest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt 12 órkor megnyílt a parlament új ülészaka a szokásos formalitások mellett. Az ünnepélyes Tedeum után a képviselők és szenátorok bevonultak a szenátus ülésterembe, melynek karzatain a diplomata és a főváros legelőkelőbb publikuma foglaltak helyet.

Pontban 12 órkor vonult be Ferdinánd király Mária királyné és Károly trónörökös kíséretében a terembe, majd a megjelentek lelkes tapsai közepette felolvasta a trónbeszédet.

A trónbeszéd először a kormány külpolitikájával foglalkozik. Ráműtött Románia béke-készségére és arra a megtiszteltetésre, amely az országot Duceának a genfi leszerelési bizottság elnökévé történt megválasztásával érte. A kormány a szövetségesekkel való jó viszony mellett a szomszédokkal is helyreállítani igyekszik a barátságos viszonyt. Örömet fejez ki, hogy Magyarországgal és Ausztriával több szerződést kötöttek, amelyek közül néhány még ratifikálásra vár. A trónbeszéd annak a reménynek ad kifejezést, hogy a román és osztrák kormányelnökök kölcsönös látogatásai a két ország barátságát elő fogják mozdítani.

Ami a belső helyzetet illeti, hangsúlyozza a közigazgatási reform megvalósításának sürgős szükségességét az egyeztetés érdekében. Azután a választóreform megszavazása eszedékes. Folytatni kell az agrártörvény és az erdőkiszájtási törvények alkalmazását. A pénzügyi helyzet napról-napra javul.

Nyugodtan nézzük a jövő elé és lépésről-

kolt, minthogy így a fiu- és leányiskola egy telektömbön volna elhelyezhető, ami által az építkezésnél lényeges anyagi megtakarítások érhetők el.

Molnár Jakab az építkezés helyének kérdésében a döntést még korainak tartotta mindaddig, míg az összes illetékes tényezőkkel érdemben tárgyalásokat nem folytatott. Egy kétségtelen: az akciót a legsürgősebben meg kell kezdeni és

mintegy ötmillió lej az a minimális összeg, amelyre okvetlenül szükség van

és amelyet részben adományok, részben kölcsönkötvények útján kell előteremteni. Ezután megköszöntötte az elnök a kuratóriuma tagjainak kérdésben tanúsított érdeklődését és azon meggyőződésének adott kifejezést, hogyha a lelkesedés tettekben is meg fog nyilvánulni, akkor egy év múlva a jól végzett munka tudatában lesznek az új középiskola kapui megnyithatók.

lépésre haladunk az ország kincseinek értékesítésében, — mondja a trónbeszéd — amely aztán felsorolja a megoldásra váró feladatokat: a kommercializációs törvények kiegészítése, a szabad kikötőzónák létesítése, a munkatörvény, a népjóléti kérdések, a nyugdíjtörvény módosítása, a közvetett adórendszer reorganizálása, a sajtótörvény, a bírói jogszolgáltatás egységesítése, a büntetőtörvénykönyv reformja, a közoktatásügyi reorganizációja, a kultuszreform és a hadsereg szervezetének kiegészítésére szolgáló javaslatok képezik a most megnyíló ülészak feladatait.

A trónbeszéd végén a király Isten áldását kérte a törvényhozás munkájára, majd a megjelentek lelkes tapsai között eltávozott.

A parlament két háza délután összeült az új tisztakar megválasztása végett. Mint várható volt, szenátuselnökké újból Ferachidet, kamarai elnöké pedig Orleanut választják meg.

A trónbeszéd felolvasásán a Jorga-párt és a kisebbségek képviselői jelen voltak, a tisztakar választástól azonban az egész ellenzék távolmaradt.

Ujabb frank spekuláció. Párisból jelentik: A francia pénzügyminiszter szigorú intézkedéseket tett, hogy a frankkal való spekulációt megakadályozza, mert újabb jelek szerint a frank ellen ismét akciót terveznek. A pénzügyminiszteri intézkedés következtében tegnap tízenkét külföldi letartóztatott, akiket azzal gyanúsítanak, hogy a frank terhére nagy devizaspekulációkat folytattak.

A sánta Fiske

Zsidó koldusregény

Ira Mendele Moicher Szórim Fordította Székely Béla

Nem teketóriáztunk sokat, hanem felültünk a szekerekre és továbbhajtottunk. Én előre, Alter pedig utánam. Szekerének öreg, szakadt gyékényből van az ekhója; ahány kerék, annyi féle; a kullók pedig iradzaggal vannak megkötve. A megtárgult kerékgyak ideodacsusznak a tengelyen; szünet nélkül csikorognak és nyikorognak. A szekeret egy magas, sovány gebe huzza nagy kinnal; a háta kisebzeft és rühes, a hasa lekopott, a fülei lekonyultak, kifakult sörénye pedig összebogozódott a nyakhám foszló csepűjével.

Az imából még csak néhány jelentéktelen betegező rész van hátra; amivel már nem igen törődik az ember. És amikor már ezzel is kész vagyok, új küzdelem kezdődik a rossz hajlamokkal: „Igyál, — egy korty pálinkát. Frisítsd fel a szived” — sugja rábeszélően. Én egy grimasszal visszautasítom: „De hiszen ma Siveszor be Tamuz van, „igen nagy böjt”. — Ugyan — válaszolja. — Mi köze a mai zsidóknak az öreg Nebukadnezarhoz?! Most sokkal többet szenvednek, még se csinál belőle senki nagy dolgot... Ne légy olyan buta: bizony szegény, öreg és gyenge vagy, egy korty pálinka igazán nem árt meg neked. Végighuzom kezemet az arcomon, hogy egy tolakodó legyet elhessegessek és emellett egy pillantást vetek a kocsi mélyén fekvő batyumra, melyben elég tekintélyes készletem van: pálinkából, tatárkás-cipőből, mézes rozspogácsából, hagymából, fokhagymából és más mindenféle jóból. A nyál összefut a számban, a szívem majd

megszakad a vágyakozástól, a gyomrom korog... Oh, csak egy csepp pálinkát, csak egy harapást! Gyorsan elfordítom a fejem és hogy elhessegessem a rossz gondolatokat, mindent megbámulok, ami élem kerül.

Az ég derült és kék, a legkisebb felhőfoszlány sincs rajta. A nap úgy süt, mint a tűz, szellő sem rebben, a kalászkok a mezőkön, a fák az erdőben meg se rezzennek, mintha oda volnának láncolva. A tehének lustán, kinyújtott nyakkal heverésznek a fűben, hébe-hóba legyintenek egyet a fülükkel, kérődznek; mások pedig a földet turják szarvaikkal, patáikkal kapálnak és felbőgnek a nagy hőségtől.

A pudlikutya csapkodó farkakkal szaladgál, fejét jobbra-balra lóbálja, majd hirtelen megáll, a földet szaglássza, szimatol, nagyokat szuszog, vonít, öklendezik és kapálódik a lábával. Egy görbe, félig kiszáradt, villámsujtató fűzfa körül lovak állanak. Fejeiket egymás nyakán pihentetik, hogy legalább így kis árnyékhoz jussanak; farkaikkal csapdosnak, hogy a mérges legyeket elhessegesék. Az egyik magas ágon egy szarka himbálózik; messziről úgy néz ki, mintha csikos talesz volna rajta és ima közben ringatná magát. Oldalra hajtja a fejét, akár a „tachnun“-nál¹¹ fel-felszökken és hébe-hóba rikkant egyet. Majd ismét megnyugszik, kinyújtja vékony nyakát és álmos szemekkel bámul Isten világába... Az uton minden csendes; nesz se hallik, madarakat se látni. Csak a szunyogok hadakoznak, mint bösz szellemek a levegőben; az ember szemé előtt röpdösnek, zümmögnek, mintha valami titkot akarnának elárulni, — egyszerre mind

¹¹ Tachnun — egy mindennapi bűnbánó ima, amely elmondása közben balra kell hajtani a fejet.

eltűnnek. És a fűben és a vetésben tücskök ciripelnek: a szárnyaikat rezgetetik, azután pedig „tányéroznak”.

Meleg van, csönd van... olyan szép minden... Isten teremtsései pihennek.

A nagy meleg miatt a szekerekben elnyulva és — engedelemmel legyen mondva — egy szál ingben és talesz-kotemben¹² fekszem és a kalapomat orrom hegyére tolom; a breslaui gyapjuharisnyát, — amelyet a mi nagy büneink miatt nyáron is viselek, — lehuzom egész a sarkomig — és izzadok. Épp olyan örömem telne benne, ha nem is sütné a nap egyenesen az arcomba. Mert szivesen izzadok; a gőzfürdőben a legnagyobb melegben is a legfelső padon szoktam feküdni. Az apám — fáradozzon az érdekemben az Urnál — gyermekkorom óta hozzászoktatott. Forró, tüzes, izzó zsidó volt az apám és a gőzfürdőt mindennél jobban szerette. Ezért a tulajdonságáért minden zsidó előtt nagy tiszteletben állott, a gőzfürdő iránt való előszeretében sok zsidó érzés rejlik és az emberek mint istenes, kegyelt embert respektálták. Igen, ami az izzadást illeti, nagy tudós ő; — a gőzfürdés tudományában alaposan jártas; — ilyen dolgokban csudálatosan éles eszű!

Az izzadás igazi zsidó dolog. Nem mulik el a szombat, vagy más ünnepnap, hogy a zsidó előbb ki ne izzadná magát a gőzben... A földön élő hetven törzs közül ugyan melyik nép izzad többet, mint a zsidó? De nem erről akarok beszélni...

¹² Talesz-koten — (kis talesz) ugyanaz, ami az arbe kanfesz: lenből készült ruhadarab, melynek négy szögletéből szimbolikusan megcsomózott szálak lógnak; a ruha alatt viselik a zsidók.

(Folytatása következik.)

Beszélgetés egy antimilitarista hadügyminiszterrel

Dánia teljesen leszereli hadseregét és flottáját. Csak rendőrség lesz tengeren és szárazföldön

(Kopenhága, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet megírta, hogy a dán kormány, amely a legutóbbi választások után megerősödött szociáldemokrata pártból került ki, törvényjavaslatot terjeszt a dán parlament, a Folketing elé az ország teljes katonai leszereléséről. A leszerelés megkezdésének világtörténelmi érdemét egyetlen nagyhatalom sem vitatja ki magának. Sem az angolok, akik kezdeményezték, sem az oroszok, akik állampolitikájuk fő programpontjaként állították föl és világpropagandájuk tengelyébe helyezték. A németek sem, akik haderejük rájuk kényszerített csökkentéséa kivül, nemzetgazdasági okokból is rá lennének kényszerítve a militarizmus leépítésére. Még az agyonnyomott, széjjel szaggatott Magyarország is hatalmas tételben szerepelteti hadserege költségvetését, holott lezülött valutája és közállapota csak úgy javulhatnak meg, ha az ország gazdálkodása új irányvonalat keresne, olyanokat, amelyeknek irányvonalát a eskik töbtek között, vagy talán első sorban a katonai leszerelés. A leszerelést nem ezek kezdik, hanem az északi kis állam: Dánia.

Dániában a kormányhatalmat mostanában a munkásminisztérium irányítja, amelynek hadügyi tisztségében egy volt betűszed, Rasmussen áll, akit szakszervezeti tevékenysége a munkásmozgalom élére juttatott. Mint politikus mindig is olyan akciókat kezdett, amelyek alkalmasok voltak arra, hogy országa közvéleménye fölfigyeljen.

Egy antimilitarista hadügyminiszter

Most, hogy Rasmussen a hadügyek élére került, az egész világ figyelmét tereli magára azzal, hogy a dán szociáldemokrata párt egyik régi program-pontját valójára váltja és a parlament szociáldemokrata többségének támogatásával a leszerelést végrehajlja. Dánia katonai helyzete évek óta igen fontos volt, különösen abból a szempontból, hogy az ország az Északi-tenger bejárási fölött, a Súr és a nagy Belt és a kis Belt vizén felelősségi jogokat gyakorol. A dán országgyűlésen a katonai vitáknek mindig is ez a helyzet adta meg sajátos karakterét és a világháború idején a német és angol katonai vezetőség egyaránt foglalkozott Dánia katonai lehetőségeivel és kihasználhatóságával. Dánia tehát mint katonai faktor is számbajöhető ország, mégis a hadügyminiszter október nyolcadikán a törvényhozás elé terjesztette leszerelési javaslatát, amelynek lényege, hogy az egész fegyveres erő, amely mostanában nyolcvanezer főből áll, lecsökkenték egy hétézer főnyi rendőrbrigáddá.

Rasmussen miniszter nyilván javaslatának világtörténelmi jelentősége tudatában, a javaslat be-terjesztése előtt magához kérte a Kopenhágában működő külföldi sajtó képviselőit és előtük ismertette javaslatának lényegét.

Teljesen szűnjön meg a hadsereg

— Azt javasolom — így kezdte információját a miniszter —, hogy Dánia szárazföldi és tengeri hadereje teljesen szűnjön meg. A mai hadsereg háborús állománya nyolcvanezer ember. Évente nyolcvanezer újoncot hívunk be és a hadsereg fentartásának költségvetése évente ötven ötmillió dán koronát (negyvenöt millió svájci frankot) emészt meg. E költséges katonai berendezkedés helyett javaslatot dogoztam ki, amely ezt az egész hadi apparátust átváltoztatja egy hétézer tagú rendőri testületté. Ezt a fegyveres testületet az igazságügyminisztérium hatásköre alá rendelném. Ez nélkül felállítani kívánék egy tengeri rendőrhatalmat, amelyet a tengerészeti minisztérium adminisztrálna. A hadügyminisztériumot eltöröltem.

A miniszter az újságírókkal folytatott beszélgetése során elmondta, hogy az ország helyzete 1914 óta valamivel megváltozott, minthogy a déli határainak látványos erősítése, Németség, ma már katonailag egyáltalán nem olyan félelmetes, mint amilyen a világháború előtt volt. Viszont az a megfontolás is vezette a kormányt, hogy ha a hatalmas Franciaország, amely — okkal, vagy ok nélkül — a mai lecsökkentett haderejét Németség miatt aggódik és biztosítja magát német betörés ellen, akkor a gyöngye Dánia háborús katasztrófa esetén szintén erőtlenné bizonyulna. Valami próba féle volt már erre és pedig az 1914-ik esztendő, amikor a kormány nagyon komolyan mérlegelte az ország védelmét, mert már az első augusztusi napokon Németség diplomáciai uton megkérdezte, hajlandó-e Dánia a nagy Balt-bejárat aknákkal el-

zázni. Ez a kérdés akkor még csak tapogatózás volt, mégis nagy zavart okozott a pártok és a kormány kebelében. A konzervatívok vissza akarták utasítani a beavatkozást, éppen úgy a baloldaliak is, de a radikális kormány a szociáldemokraták támogatásával a bejáró esetleges elzárása mellett határozott. Ez nagy szerencse volt, mert más válság esetén Dánia könnyen belesodródhatott volna a világháborúba.

Luxemburg példája

Az újságírók azon kérdésére, vajon egy leszerelt Dánia nem jutna-e háború esetén még rosszabb helyzetbe mint Belgium, amely kis hadserege ellenére is megpróblálta területe fegyveres védelmét.

Feleletében Rasmussen rámutatott Luxemburg példájára, amely mindjárt a háború kitörésekor kijelentette, hogy képtelen megvédeni területét és a német felvonulás ellen megelégedett egy tiltakozó manifestummal. Németséghez viszont nyíltan elismerte, hogy a bevonulás merénylet volt a nemzetközi jog ellen és százmillió márkányi kártérítést helyezett letébe a bevonulás által okozott károk

Az angol választási harc

Mit ígérnek a pártok? A munkáspárt vádja a polgáriak ellen

(London, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az angol parlamenti pártok a választásig való rövid terminus miatt már most megkezdtek és pedig teljes gőzzel a választási propagandát. A konzervatívok a munkásbiztosítás reorganizálását is programjukba vették, hogy ezzel is a maguk táborába tereljék a munkástömegeknek jobban szitult, elpolgárosodott rétegét. Ígéri a szakmai kiképzés fejlesztését, a mezőgazdasági helyzet megjavítását és az adórendszer igazságos reformját.

A liberálisok választási manifestumát Lloyd George dolgozta ki és tulajdonán ipart kedvezményeket ígér. Azonfelül ígéri a biztosítási járulékok és betegsegélyző pénzek felemelését, továbbá a betegsegélyezés kedvezményei kiterjesztését a magasabb fizetésű alkalmazottakra. A párt ismét előveszi az 1910-ben Lloyd George által elkészített törvényjavaslatot a kihasználatlan földek magas megadóztatásáról. Ezzel el akarják érni, hogy az ország nagy paragon heverő területeit vegyék művelés alá és ezzel is csökkentse a munkanélküliek számát, amely ma ötmegymillió. A munkáspárt ellen azzal is agitálnak, hogy kimutatják a munkanélküliek számának állandó

emelkedését. Az utolsó héten ugyanis tizenötezerrel növekedett a munkanélküliek száma.

A munkáspárt propagandája szintén libasulyozza a paragon heverő földek nagy megadóztatását, azonfelül ígéri, hogy az özegek számára törvényben biztosít évi járandóságot. A munkáspárt különben azzal vádolja a liberálisokat és konzervatívokat, hogy összeesküdtek az új választások kiérszakolására. Ezzel ugyanis azt akarták elérni, hogy a kormány ne legyen abban a helyzetben, hogy a munkások érdekében hozandó több törvényt megalkohasson.

Mind a három párt a választási küzdelmet a belpolitikai és gazdasági platformon kívánja végigharcolni. A külpolitika csak általánosságban szerepel a választási propagandákon, és semmi különösebbet nem tartalmaz. Sem a Dawes-tervet, sem az egyiptomi kérdést, sem a törökökkel való konfliktust nem szerepeltetik a választási kampányban. A külföld csak abban a vonatkozásban szerepel, hogy Anglia milyen módon lehet versenyképes a világpiacra.

A közhangulat szerint ma a konzervatívokak van a legjobb esélyük.

Lupu zágrábi találkozója Radicsal

Radics nem ellenzi Beszarábiának Romániához való csatolását. Az ellenzék nem vesz részt a parlamenti ciklus megnyitásán

(Bucaresti Bukarest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parasztpárt illusztris vezetője, dr. Lupu külföldi utjáról tegnap érkezett haza Bukarestbe. Lupu több hetet töltött Jugoszláviában és Zágrábban Radics Istvánnal, a horvát parasztpárt vezérével, akivel hosszabb ezmeccs-rát folytatott.

Az Uj Kelet munkatársa tegnap felkereste Lupu dr. bukaresti lakásán és megkérte, hogy nyilatkozzék jugoszláviai utjárak általános impresszióiról.

Lupu dr. az ország belső állapotáról egyelőre nem akart véleményt nyilvánítani és az erre irányuló kérdéseinket azzal hátrította el, hogy jugoszláviai utjának impresszióiról részletes és alapos tanulmányokban akar beszámolni az ország közvéleményének és nem akar előre vágni ezeknek a cikkeknek.

Nagy elismerés hangján válaszolt Radics személyét és politikai működésének jelentőségét. Elmondotta, hogy Radicsot nemcsak a horvát nép szereti fanatikus rajongással, de Jugoszlávia egész parasztsága figyeli fel a hangjára. Elmondotta Lupu dr. azt is, hogy október 12-én, vasárnapon Varpoiban egy óriási parasztpárti népgyűlésen vett részt, amelyre több mint negyvenezer ember sereglett össze. A népgyűlésen Lupu is felszólt, beszédét maga Radics fordította le horvát nyelvre és tolmácsolta a gyűlés résztvevőinek.

Lupu azután kijelentette, hogy Jugoszlávia valamennyi újságja Romániával szemben ellenséges atmoszférát szít, de a jugoszláv nép szimpatizál Romániával. Nyilatkozatának végén Lupu megcáfolta azt

megterítésére. És ime a háború után Luxemburg, amelynek nincs hatósága, csak egy rendőrbrigádja, a népszövetségben egyenrangú helyet foglal el Franciaországgal és Dániával.

Csak rendőrség lesz

A felállítandó rendőrség kiképzéséről Rasmussen kijelentette, hogy évente nyolcvanezer önként jelentkező rendőrlégényt képeznek ki és tisztán rendőri vonatkozású ismeretekre oktadják őket. Az oktatás tartama négy és fél hónap. Revolverekkel, karabélyokkal és botokkal fegyverzik fel őket és kioktatják a kézigránatok kezelésére is. A tengeri rendőrség a következő egységekből fog állni: öt 800—1500 tonnás hajóól, amelynek rendőrlégénysége a halászatot ellenőri, egy nagyobb órhajó, három motoros gyorsárka és tizenkét hidróplán. A kiadások nem fogják meghaladni évente a tizenegymillió dán koronát. Ehhez az összeghez az első években hozzájárul még hatmillió nyugdíj.

A dán hadügyminiszter kijelentette még, hogy ezt a javaslatot a polgári pártok közül a radikálisok is támogatni fogják. Az új dán parlament, amely tudvaleg ez év áprilisában ült össze, ötvenöt szociáldemokrata és husz radikális baloldali szervezet fölött rendelkezik.

emelkedését. Az utolsó héten ugyanis tizenötezerrel növekedett a munkanélküliek száma.

A munkáspárt propagandája szintén libasulyozza a paragon heverő földek nagy megadóztatását, azonfelül ígéri, hogy az özegek számára törvényben biztosít évi járandóságot. A munkáspárt különben azzal vádolja a liberálisokat és konzervatívokat, hogy összeesküdtek az új választások kiérszakolására. Ezzel ugyanis azt akarták elérni, hogy a kormány ne legyen abban a helyzetben, hogy a munkások érdekében hozandó több törvényt megalkohasson.

Mind a három párt a választási küzdelmet a belpolitikai és gazdasági platformon kívánja végigharcolni. A külpolitika csak általánosságban szerepel a választási propagandákon, és semmi különösebbet nem tartalmaz. Sem a Dawes-tervet, sem az egyiptomi kérdést, sem a törökökkel való konfliktust nem szerepeltetik a választási kampányban. A külföld csak abban a vonatkozásban szerepel, hogy Anglia milyen módon lehet versenyképes a világpiacra.

A közhangulat szerint ma a konzervatívokak van a legjobb esélyük.

Lupu zágrábi találkozója Radicsal

Radics nem ellenzi Beszarábiának Romániához való csatolását. Az ellenzék nem vesz részt a parlamenti ciklus megnyitásán

(Bucaresti Bukarest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parasztpárt illusztris vezetője, dr. Lupu külföldi utjáról tegnap érkezett haza Bukarestbe. Lupu több hetet töltött Jugoszláviában és Zágrábban Radics Istvánnal, a horvát parasztpárt vezérével, akivel hosszabb ezmeccs-rát folytatott.

Az Uj Kelet munkatársa tegnap felkereste Lupu dr. bukaresti lakásán és megkérte, hogy nyilatkozzék jugoszláviai utjárak általános impresszióiról.

Lupu dr. az ország belső állapotáról egyelőre nem akart véleményt nyilvánítani és az erre irányuló kérdéseinket azzal hátrította el, hogy jugoszláviai utjának impresszióiról részletes és alapos tanulmányokban akar beszámolni az ország közvéleményének és nem akar előre vágni ezeknek a cikkeknek.

Nagy elismerés hangján válaszolt Radics személyét és politikai működésének jelentőségét. Elmondotta, hogy Radicsot nemcsak a horvát nép szereti fanatikus rajongással, de Jugoszlávia egész parasztsága figyeli fel a hangjára. Elmondotta Lupu dr. azt is, hogy október 12-én, vasárnapon Varpoiban egy óriási parasztpárti népgyűlésen vett részt, amelyre több mint negyvenezer ember sereglett össze. A népgyűlésen Lupu is felszólt, beszédét maga Radics fordította le horvát nyelvre és tolmácsolta a gyűlés résztvevőinek.

Lupu azután kijelentette, hogy Jugoszlávia valamennyi újságja Romániával szemben ellenséges atmoszférát szít, de a jugoszláv nép szimpatizál Romániával. Nyilatkozatának végén Lupu megcáfolta azt

a román sajtóban közölt apokrif nyilatkozatot, amely szerint Radics állítólag kijelentette volna, hogy ő ellensége Beszarábia Romániához való csatolásának.

A zágrábi parasztpártnak a moszkvai zöld internacionáléhoz való össltalkozásának kérdését illetőleg Lupu kijelentette, hogy a csatlakozás nem történt feltételek nélkül és hogy Radics sem híve a szovjet-összeletnek.

Bucarest, október 15. Az ési parlamenti ülésnek megnyitásával kapcsolatban a nemzeti párt végrehajtóbizottsága tegnap este Bukarestben ülést tartott Maniu elnökletével. A gyűlés egy határozott, hogy a párt a liberális parlamenttel szemben továbbra is kiart eredeti álláspontja mellett és sem a parlament megnyitásán, sem a tisztikar megválasztásán nem vesz részt.

A parasztpárt még nem döntött ebben a kérdésben, de a jelek szerint valószínűleg ugyanazt a határozatot fogja hozni.

A kormány párt egyébként erősen készülődik a parlament megnyitására. Az első törvény, amelyet a törvényhozó testület elé fognak terjeszteni: a közigazgatási törvényjavaslat lesz, amelynek tárgyalását maga Bratianu Jonel fogja vezetni. Ma már egészen bizonyos, hogy a választójogi törvényjavaslat, amelynek megalkotását a törvényhozó be fogja jelenteni, a következő ülészakra marad. Ennek a halasztásnak oka, amint már többször megírtuk, az, hogy a törvény megszavazásával autonómikusan jár együtt a parlament feloszlatása és az új választások kiírása. A kormánynak ez a sakkhuzás világosan mutatja, hogy a liberális párt az ellenzéki obstrukció ellenére is legalább a jövő ésig kormányon akar maradni.

Weizmann ünneplik Tel-Avivban

A cionista világszervezet elnöke Palesztinából Amerikába utazik

(Tel-Aviv, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Chaim Weizmann, a cionista világszervezet elnöke, ismét vendége volt az újjáépülő Erec Jisraelnak. Roshassána előtt pár nappal érkezett Palesztinába, ahol legelőször Tel-Aviv városát látogatta meg. Itt lakik az égg edesanyja. Tel-Avivnak Weizmann érkezésekor teljesen megváltozott képe volt. A huszonöt ezer lakosu utcái csak úgy fehéreltek az embertömegtől: a környékről az összes chalucok beözönlöttek az ünnepre és így a vezérnek az összes eddigieknél ünnepélyesebb fogadtatásban volt része. A chalucok általánosan ott voltak Weizmann mögött, díszőrséget állítottak a háznál, elbírták a templomba és az utcákon is minduntalan a vállukra emelték. A tel-avivi fogadtatásról az alábbiakban számolunk be:

Az összes zsidó intézmények vezetőin kívül a kormány képviselői is résztvettek a fogadtatáson. Dizengoff, Tel-Aviv város polgármestere üdvözölte először Weizmannat héber nyelven, abból az alkalomból, hogy ezuttal már a haladás és a raményteljes bizakodás idejében érkezett az országba. Az üdvözlő beszédek után dr. Weizmann szólalt meg:

— Nem láttam még semmit az országban és ezért tartózkodom attól, hogy akár jó, akár rossz véleményt nyilvánítsak a tapasztalatról. Mindenesetre azonban csak örvendeni tudok annak, hogy ezuttal más hangulatot lehet ki-venni az üdvözlő szavakból, mint legutóbbi ittlétemkor, amikor mindenki a gazdasági válságtól le volt törve.

— És jóllehet, a gazdasági válság ma sem lenne rendkívüli jelenség Palesztinában, amikor az egész világ nyög alatta, örömmel kijelenthetem, hogy Erec Jisraelt egyelőre biztosították látom a krízis rossz hatásai ellen. Kétszer utaztam be a föld nyugati földgömbjébe, Newyorktól Sanfranciskóig, Sanfranciskóól jöttem Palesztinába és innen megint ugyanoda fogok visszautazni. Evvel azt akarom mondani, hogy a helyzet javulásának a kulcsát az ame-

rikai zsidók állásfoglalásában látom. Viszonyuk Palesztinához most sokkal pozitívabb, mint amilyen eddig volt. Amikor először igyekeztem az amerikai zsidóságot a palesztinai munkába bevonni, hű kísérletnek mondották. És íme a munkám sikerrel is járt. Sennek az egész dolognak a titka az, hogy optimista vagyok.

— Ma már ott tartunk, hogy Amerikában bizakodva egész nyugodtan számíthatunk arra, hogy ott nemcsak a palesztinai költségvadászunk fedezésére szükséges összeget fogjuk megkapni, hanem budgetünket és munkánkat megkértezereshetjük és megháromszorozhatjuk. Ennek többféle oka van. Előszörban az amerikaiak ugyszólván felfedezték Palesztinát. Azelőtt valahogy nem is hitték a dologban és nem érdekelte őket. Most, amióta Sinarjahu Lewin és dr. Mossinsohn számoltak nekik be, látják, hogy a dolog komoly. A Palesztina-lelkesedés emelkedésének egy másik oka, hogy az amerikai zsidóság látja, hogy az a hetveamilió dollár, amelyet négy év alatt a kelet-európai segítőakciókra kiadott, lényeges változást és javulást

nem hozott. És féltő, hogy a zsidóság ugyan ezetre az áldozatokra még egyszer rá lesz kény- szerítve. Ezzel szemben látják, hogy a kicsi Palesztinában, amelyért távolról sem adtak ilyen összegeket, zsidó munkások, zsidó iskolák vannak és ami a fő, zsidó élet. Nem kevésbé befolyóolja az amerikai zsidók lelkesedésének irányát az emelkedő zsidógyűlölet Amerikában. Tudvalevő dolog, hogy ahol a világban olyan válsáffal nincsen zsidó és nemzsidó közt, mint éppen ott.

Végül dr. Weizmann még Tel-Aviv fejlődésével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy épületek úgy emelni, hogy az alap közben pusztuljon, nem szabad. Gondos kell fordítani arra, ho y Tel-Avivban a héber nyelv és kul- tura ne szenvedjen a galut id ologiá ól

Roshassána után Weizmann autón Jeru- zsálembe utazott, ahol a Baet Hakerem elő- várostán diadalívvel fogadták Jeruzsálem kép- viselői. Weizmann Herbert Samuel vendége volt és a kormányzósi palotában lakott. Meglátogatta az egyetemet, ahol Fodor pro- fesszorral mindent megmutatott magának. Roshassána után Weizmann a gyarmatokra uta- zott. Látogató körútját csak az összes ünnepek leteltével fejezi be.

Lemondott a Jugoszláv kormány

Davidovicnak nem sikerült koalíciót teremtenie

(Belgrád, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A demokratikus Davidovic-kormány, amelynek tudvalevőleg nem volt többsége a parlamentben, alig pár hónapos uralma után — Párison keresztül érkezett belgrádi jelentés szerint — lemondott. A lemondás oka az, hogy Davidovic Ljuba miniszterelnök nem tudta rábírai sem a radikális, sem a horvát parasztpártot a kormányba való belépésre és így nem sikerült koalíciót létre-

hozni, amelyhez Sándor király feltétlenül ragaszkodik. A radikálisok nem voltak hajlandók résztvenni egy olyan kormányban, amelyet Radics is támo- gat, Radics viszont vonakodott bizonyos elvi kon- ccessiókat megtenni. H telen keresztül húzódtat a válság, amely végre most néhány nappal a par- lament megnyitása után kirobbant. A Davidovic- kormány lemondása miatt Jugoszlávia belpolitikai élete ismét viharos napok előtt áll.

Szaporodik a CFR. bűnkrónikája

Két tisztviselő betört a CFR. jóléti cipésműhelyébe. Amikor új vasat adnak el ócskavas helyett

(Cluj-Kolozsvár, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt hetekben szinte mindennaposak lettek a CFR üzletvezetőségénél elkövetett visszaélések. A mai napon egyszerre kétével is szaporodott a bűnkrónika. A két bűntény részleteiről alábbi tudósításunk szá- mol be:

Eladják az ócskavasat

Az apahidai rendező állomáson évek óta nagymennyiségű használhatatlan vasalkatrész gyűlt össze.

A napokban egyik kolozsvári vállalkozó, Porumb Janos elutazta bucásátozott a vasut- igazgatósággal a vas megvétele céljából Porumb a bukaresti igazgatósággal szerződést kötött, amely szerint a vasut az apahidai rendezőben heverő használhatatlan, különböző nagyságu és alakú ócskavasból, különként megállapított árban, öt vagonnal becát rendelkezésre.

A szerződés megkötése után a bukaresti vasutigazgatóság utasította a kolozsvári műhely főnökséget, hogy az átadáshoz a vasut képi- seletében küldjenek ki egy embert, aki egy- uttal a rakodásnál is felügyelet fog gyakorolni.

A vasut részéről az átadásnak vasárnap délelőtt kellett volna megtörténnie, de az apahidai ren- dezőben a kolozsvári műhelyfőnökségtől a vasut képi- seletében senkisea jelent meg. A vállalkozó, aki látta, hogy a vasutat senkisea képviseli, a rendel- kezésre álló öt vagonba megkezdte az ócskavas berakását. A délután folyamán a vagonok be- rakása betelejezt nyert és egy mondony mind az öt kocsit behozta Kolozsvárra, ahol a mérlegelésnek kellett volna megtörténnie.

Mi van a vagon alján?

Amikor a vagonokat a hidméllegesen mérlegel- ték, megjelent Lám mérnök is, aki a bevag niro- zott ócskavasat tüze e ebben vizsgálni kezdte és arra a szenzációra felfedezésre jutott, hogy a vago- noknak csak a tetején van ócskavas, míg lejjebb részben földolgozott, részben földolgozatlan új vas- sal vannak megrakva. Lám mérnök felfedezését azonnal közölte flettséivel és a vagonokat le- foglalta.

Ki a bűnös?

A lefoglalt vagonokat besitték a kolozsvári vasuti műhely udvarába, ahol szonnal kirakták és az ócskavassal rakott vagonokból lassacskán nap- világra kerültek a felmilió lejt képviselő új vas-

alkatrészek is. Az esetről értesítették a rendőrséget, ahonnan azonnal kiszállottak a nyomozó közegek. Kihallgatták Prumb Janost, aki azzal védeke- zett, hogy a rendező állomáson az ócskavas az új közbe volt keverve, ő pedig nem tudta az ócskavasat az újtól megkülönböztetni.

Betörő tisztviselők

A másik ügy két főszereplője Varró Imre és Vass Ferenc CFR. tisztviselők. Mindketteken évek óta vannak a vasut szolgálatában és mint képviselői, hűséges tisztviselőket ismerték. A több éves szol- gálat alatt sem bírták elírni, hogy a megélhetés- hez szükséges minimális fizetést kapják. A két szerencsétlen tisztviselő annyira megelégedeztet magáról, hogy közönséges betörés útján ahartak pénzt szerezni.

Hétfőn éjszaka behatoltak a CFR. jóléti cipésmű- hely Calea Victoriei 10. szám alatt levő helyi- ségeibe és onnan huszonöt pár vadonatúj cipőt és különböző bőroket, sőrüvel harmincezer lej ér- tékben elvitték. A betörést hétfőn reggel jelen- tették a rendőrségnek, amely azonnal megkezdte a vizsgálatot. Az ócskavasra ma délelőtt felismerték a lopott cipőket, amikor egy idősebb urinó becát- totta áruba.

Elfogták a betörőket

A nőt szonnal letartóztatták és elővezették a rendőrségre, ahol hiderült, hogy Vass Ferenc vas- uti tisztviselőnek az edesanyja. Özvegy Vassné a rendőrségen elmondta, hogy a cipőket fia adta át neki, azzal az utasítással, hogy szokat próbálja eladni. Vassné vallomása alapján még ma délelőtt letartóztatták Vass Ferencet, aki a bizonyítékok sulya alatt írva tett töredelmes vallomást és meg- nevezte tettestársát is Varró Imre kollégája me- melyében. A rendőrség még ma délelőtt letartóz- tatta Varró Imrét is.

Hölgyeim! Mélyen leszállított árak mellett árusítja fiz és bársony model- jeit az

kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdi- nand 8. szdm. Golya-áruházzal szemben. Alakítások és formálások 48 óra alatt készülnek.

SPIERER

nődivat-áruháza

Cluj, Piața Unirei No 16.

Uj s dusan felszerelt férfi és női szövet, selyem, vászon s mosóáru raktárral

ujból megnyílt

Mutatvány-árak:

75 cm. széles tennisflanel lej	29
Jóminőségű fehérenművászon „	28
Duplaszéles (130 cm) gyapju- szövet..... lej	120
Tiszta gyapju intézeti seviottok	190
Ruha-bársonyok minden színben	165

élet napilap... Szerkesztik: ... Eredős... A b... gazdasági... A kormány... után vette... egyetemen... képesítést... előkészítést... el. Eddig... tust Jasiba... — Sztr... res harca... tilgyában d... sztrárló m... hogy megtá... megjelent... fel a minte... mikor a fels... közülök let... a törvénysz... sztrárlókat... kait kövekk... visszacsorít... porral felk... san megseba... rúkhöz nyul... megre. A v... egy munkás... besülve kéri... — A k... Máramaros... ról jelent... lozsvári ha... sügetre éri... folytassa a... helyiségeib... rént, tibalt... szertat R... — Tár... tartozások... jelentik: A... rendezése ú... tak. A tárg... hanem a h... eleni. Rom... államok ré... reskedelmi... vezetésére. — Uja... menti bír... az Uj Kele... tett ki, am... rolnak, ho... vásárolhass... lammal bő... delkezés,... sohat, meg... méteres zón... belterületén... nem vásáro... turához re... érdekelt ha... annak meg... melyik ideg... haladástala... mint intézk... zése irányá... — Bet... letben. B... kedő bejel... ben ismer... ezer lej ér... A rendőrs... — Bü... Bőcsből jel... szervezte... Kaufn árnit... visszaélés... határozat... bírták meg

HIREK

élet az egyetemes erdélyi és bánági zsidósági napilapja
 Szerkesztők: Szalkaly János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lel, negyedévre 240 lel, félévre 480 lel, egész évre 850 lel.

— Banescu egyetemi tanár kilépett a liberális pártból. A „Dinastia” jelenti, hogy Banescu Miklós, a kolozsvári egyetem prorektora és tavaly volt rektora a liberális pártból kilépett.

— A bukaresti egyetem bevezeti a közgazdasági doktorátust. Bukarestből jelentik: A kormány, tekintettel arra a fellendülésre, amelyet a közgazdasági tudományok a háboru után vettek, elhatározta, hogy a bukaresti egyetemen a közgazdasági doktorátusra való képesítést bevezeti. Az erre a doktorátusra való előkészítést egyelőre az eddigi tanárok látják el. Eddig Romániában közgazdasági doktorátust Jasiban lehetett szerezni.

— Sztrájkoló munkások és csendőrök véres harca. Trencséntől jelentik: A trencsényi textilgyárban dolgozó munkások sztrájkba léptek. A sztrájkoló munkások tegnap a gyár elé vonultak, hogy megtagadják a sztrájkterő munkásokat. A megjelent csendőrökönimény felkészésre szólította fel a mintegy háromszáz főből álló csoportot, majd mikor a felszólításnak nem tettek eleget, néhányat közülük letartóztattak. A munkások csapata ezután a törvényszék épülete elé vonult, hogy az elfogott sztrájkolókat kiszabadítsa és a törvényszék ablakait kövekkel betörték. A csendőrök megpróbálta visszaszorítani a tömeget, de a munkások közepre álltak és a csendőrök parancsokat súlyosan megsértették. A csendőrök ekkor fegyverekhez nyúltak és tizenöt lövést adtak le a tömegre. A véres harcban öt csendőr megsebesült, egy munkás meghalt, néhányat pedig súlyosan sebesülve kórházba szállították.

— A kolozsvári hadbíróóság vizsgálóbírója Máramaroszigetre érkezett. Máramaroszigetről jelentik: Arama őrnagy, a kolozsvári hadbíróóság vizsgálóbírója Máramaroszigetre érkezett, hogy a Rotschild ügyben lefolytassa a vizsgálatot. A pénzügyigazgatóság helyiségeiben, ahol az állítólagos deliktum történt, kihallgatásokat eszközölt. Az eddigi jelek szerint Rotschild ügye rövidesen tisztázva lesz.

— Tárgyalások kezdődtek az amerikai tartozások rendezése ügyében. Bukarestből jelentik: Amerikában levő háborúelleni tartozások rendezése ügyében Bukarestben tárgyalások indultak. A tárgyalások során nemcsak a háboru előtti, hanem a háboru utáni tartozásokat is fel fogják elelni. Románia részéről Penescu, az Egyesült Államok részéről Normand bukaresti amerikai kereskedelmi attasé lettek megbízva a tárgyalások vezetésére.

— Ujabb rendelkezés az idegenek határmenti birtokairól. Bukarestből jelentik: Megírta az Uj Kelet, hogy a kormány rendelkezést bocsátott ki, amely megtiltja a nem román állampolgároknak, hogy a határ mentén román birtokokat vásárolhassanak. Ezt a rendeletet most ujabb tilalommal bővítette ki az igazságügyminiszter. A rendelkezés, mely közelebb érinti a határmenti városokat megtagadja, hogy a határ mentén tíz kilométeres zónában idegen állampolgár sem a közösek birtokait, sem szokon kívül semmiféle ingatlan nem vásárolhatnak. Az összes határmenti prefektúrához rendelet érkezett, mely felszólítja az érdekelteket, hogy indítsanak nyomozást annak megállapítására, van-e a kerületükben valamelyik idegen állampolgárnak ingatlana és ha van, haladéktalanul töröltesse ki a telekkönyvből, valamint intézkedjenek az ingatlan nyilvános elárverezése irányában.

— Betörők jártak egy Dézsma-utcai üzletben. Baumzweig Ferenc Dézsma-utcai kereskedő bejelentette a rendőrségen, hogy üzletében ismeretlen tettesek betörték és onnan 25 ezer lej értékű bőr és ócska ruhát vittek el. A rendőrség bevezette a nyomozást.

— Bünyenyítő feljelentés egy bank ellen. Bécsből jelentik: Az osztrák kereskedők birodalmi szervezete elhatározta, hogy az Österreichische Kaufmännische Bank vezetősége ellen többrendkeli viszály miatt bünyenyítő feljelentést tesz. A határozat végrehajtásával a szervezet ügyészt bízták meg.

Vallott a csornai apósgyilkos

A züllött Frohreich pénzért gyilkolta meg apósát

(Budapest, október 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet legutóbbi számában, hogy Egyedi Artur csornai földbirtokos és versenystallótulajdonos lakásán feleségét és merült fel, hogy Egyedi nem öngyilkosságot követett el, hanem gyilkosságnak lett az áldozata. A gyanu elsősorban a meggyilkolt vejére, Frohreich Ernőre irányult. A gyanúsított a vádat visszautasította, de a nyomozás további folyamán mind több és több súlyos gyanuok merült fel.

Igy a hulla megtalálása után Frohreich valószínűsége eladást tartott a cselédségnek, hogy Egyedi arcának nyugodtsága nem bizonyíték amellet, hogy nem akasztotta fel magát, mert nem minden ataszott arca torzul el. A kihallgatáson Frohreich abban a hitben, hogy a nyomozás nem ellene irányul, a vezető csendőrszázadosnak nyugodtan válaszolt, de nagyon vigyázott magára. Mikor a százados hirtelen a torkát megragadta és ráordított:

— Hát nem így fojtotta meg az apósát? Frohreich hirtelen elvesztette önuralmát és a továbbiakban már csak a gyilkosság részleteit mondotta el.

Elmondotta, hogy nélkülszö családja számára apósától térdnállva kért pénzt, Egyedi azonban szidni kezdte őket, amivel vejében csak a gyilkosság gondolatát érlelte meg. Miután a gyilkosságot elkövette, csak azért tagadt, hogy hozzátartozóit a szegénytől megkímélje.

Frohreich elmondta, hogy este, amikor mindenki lefeküdt, apósához lopózkodt és hosszú dula-hedés után megfojtotta és a hullát felakasztotta egy törülközővel a mosdóasztalra. A gyilkosságra azonban az első lökést már Frohreich egy régebbi sikkasztása adta, amelyből kifolyólag 800 millió koronát kellett volna sűrűsen megtértenie. Állítólag már a titkárjának is azt mondotta egyszer, smidőn az pénzt ért:

— A munkabérek Oroszországban. Londonból jelentik: Egy itteni közgazdasági újság szerint Oroszországban a munkabérek általában tizenkilenc százalékkal kisebbek, mint amilyenek 1913 ban voltak. Vannak azonban olyan iparágak, amelyekben harmincöt százalékkal kisebb béreket adnak. Ezek a textil-munkások, akik a leggyengébben fizetett munkások Oroszországban. Áprilisban az 1913. évi fizetéseket jóval túlhaladták a bérek, amelyek azonban állandóan csökkentek. A béreket havonta fizetik ki. A munkabérek tekintetében legelőnyösebben állanak a nyomdai munkások, utánuk következnek a szabók, a bőrmunkások, majd az élelmiszeri szakma munkásai.

— Nagy postalopások Rómában. Rómából jelentik: A rendőrség egy tolvajbanda nyomára jött, amely szármányát leginkább a posta pénztárából szerezte. A legutóbb harminczsázezer lírát lopnak. Az összeget az előző nap tette postára a Banca Commerciale. A banda vezetője egy Grilli Kaziló nevű cipész, aki nemrégiben eladta üzletét és egy villát rendezett be fényűző módon. A banda tagjai között két postai alkalmazott, egy gyógyszerész és egy vendéglős van.

— Halálózás. Máramaroszigetről jelentik: Ma meghalt itt dr. Edenburg Ábrahám vármegyei tiszteletbeli főorvos 68 éves korában. Az elhunyt élénk szerepet vitt a város közgazdasági és társadalmi életében. Vezérgazgatója volt a szigeti Takarékos és Hitelbanknak, amelyet harmincöt év előtt ő alapított. Temetése holnap lesz. Az elhunyt özvegyén kívül három fia gyászolja, akik közül Elenburg Lejos mérnök Amerikában él.

— Felakasztotta magát a temetőben. Kirovzki József ötven éves Bajza-utcai cipészmeister ma délben a temetőkert egyik sírkövére felakasztotta magát. A déli órákban csak kevesen jártak a temetőben és így történhetett meg ez, hogy dacára annak, hogy az öngyilkosság a legforgalmasabb temetői ut közelségében történt, csak a délutáni órákban vették észre. A helyszínen megjelent rendőrség kikutatta az öngyilkos zsebeit, de semmi olyant nem találtak nála, amelyből az öngyilkosság okára lehetne következtetni.

— A DFC szenzációs veresége Bécsben. Bécsi jelentés szerint a prágai DFC vasárnap az Amatőröktől 2:0 (1:0) arányu, szenzációs vereséget szenvedett.

— Üd agyon az öreg, akkor lesz pénz. Frohreich vallomása után bocsánatot kért a feleségétől, aki így válaszolt:

— Me bocsátok, mert családod mártírja vagy. A vallomás után a helyszíni szemlén Kun László soproni ügyész, a nyomozás vezetője Frohreichhal végigjártatta a gyilkosságot. Ezután még megengedte a gyilkosnak, hogy feleségével vacsorázzék. Vacsora közben alig evett valamit, folyton csak könyörgött a feleségének, hogy ne vesse meg, szeresse és várja csak meg, amíg kiszabadul a börtönből. Mikor vacsorája végzetével Posselt csendőrszázados el akarta szállíttatni, Frohreich hozzáfordult és félig zokogva megkérdezte:

— Aljas embernek tart engem? Olyannak, ahivel nem lehet kezét fogni? A százados meglepve, kénytelen-kellótlenül kezét fogott vele, mire Frohreich ismét zokogni kezdett.

A vizsgálatra utasítást adó Kun László soproni ügyész nyilatkozott az újságíróknak a nyomozás közben szerzett impresszióiról.

— Frohreich elsőléteből tudom, hogy a bécsi Theresianumban nevelkedett. Az apja öngyilkosságot követett el. A vádlott maga a háboruban dragonyosi volt, de már ott voltak többrendbeli kellemetlenségei és nem egészen tisztá becsületügyi affárai. A forradalom után került a Kereskedelmi Bankba, ahonnan távoznia kellett. Ekkor lett önálló bankbizományos. Az ismert Bárczy-féle ügyből kifolyólag 800 milliót kellett fizetnie, ami nem kevésbé döntő lövés lehetett a gyilkosság felé.

— Külséjében — mondotta az ügyész — Frohreich kellemetlen, sőt megborozgató látvány, domboru koponyájával és szvenál szerű szakállával. A vallomás drámai jelenete volt, amidőn ez a kellemetlen arcu ember lassan-lassan tört meg a terhelő bizonyítékok súlya alatt és végül teljesen összeroppan. Jelenlegi állapota mellett ajánlatosnak tartottam hogy a csendőröknek, akik a soproni ügyészeti fogházba szállították át és a fogházőröknek szigorú utasítást adjak, hogy vigyázzanak rá, nehogy öngyilkosságot kövessen el.

— Terente Bulgáriában? Zimniceából jelentik: Az itteni rendőrség értesült, hogy Terente egyik cinkost, Fedot Lörincot Sztyoviban őrzik. A rendőröknek magát bolgár újságírókat kiadva azokat a közléseket kapta tőle, hogy Terente már két hónapja másik cinkostval, Petrof Istvánnal együtt gyári munkás Gárovában. A bolgár rendőrség reméli, hogy elfoghassa rövidesen.

— Kétféle kilogramm gyapjút exportált Magyarországra. Budapestől jelentik: A háboru utáni években alig ötmillió kilogramm körül ingadozott a gyapjuhuzam, míg ez idén elérte a hat és félmillió kilogrammot. E mennyiségből kerekén kétféle ment ki külföldre, a többi belföldön nyert elhelyezést. Az export gyapju főleg Ausztriában és Németországban nyert elhelyezést, de az angol, francia és olasz piacokon is helyeztek el számottevő mennyiséget.

* Teljes kávéházi berendezés olcsón eladó. Megtekinthető Baum Mór Déva.

Nagy

harisnyavásár

melyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben	lei	25
F lohr-harisnya minden színben	lei	53
M uszlin harisnya divat színben	lei	69
C érna-muszlin minden színben	lei	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkönyvekben és kötöttárakban őrslái választék!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

lóság ugyan rá lesz kényes hogy a kicsi sem adnak zsidó iskolák Nam kevésbé keskedésének Amerikában. hágon olyan lo közt, mint

Ariv fejlőd. a, hogy épü. közben pusz. kell fordítani nyelv és kult. gáól autón Jeru. akerm elő. ruzsálen kép. uel vendége ában lakott. Fodor prom. gának. R. smatoóra ut. szes ünnepek

ány

ül ragaszkodik. dők résztvevni Radics is támo. nyos elvi kon. sztil húzódt nappal a par. a Davidovics via helpolitikai

kája

r uj vasat k a rendőrséget, romozó közegek. i szel védeke. az ócska az nem tudta sz ni.

ró tisztviselő

Varró Iare és indaketten évek s mint kipróbált, több éves szly. a megélhetés. kapják. A két megfelekedzett s utján akartak

FR. jóléti cipész. latt levő helyi. onatuj cipőt és nincezer lej ér. n reggel jelen. nel megkezdte a lótt felismerték ob urinó bocá.

ák a betörőket

és elővezették a ess Ferenc ves. zvegy Vassné a zóket fia adta át zókat próbálja még ma délelőtt a bizonyítékok allomást és meg. kollégája mac. délelőtt letartóz.

ott árak mellett bársony model-

Regele Ferd. zsal szemben. alatt készülnek.

Figyelem!

Cipőosztályunk végleges kiárusítása miatt női, férfi és gyermekcipőket jóval gyári áron alul árusítjuk el.

„Au Printemps”
áruház

Cluj, volt Unió-u. 11.

Figyelem!

Textilkereskedők figyelmébe!

Felszámolás
miatt raktáron
levő áruinkat
ket hétig min-
den elfogadha-
tó árban ki-
árusítjuk.

Sonnenfeld & Neufeld s.A.
Cluj, Str. Gen. Neculcea
2. szám. (Renner Palota)

SUCHARD
KAKAO
FELULMULHATATLAN

Vásároljon
ősi és téli
férfi-szöveteket

mélyen leszállított árban a

Postavärie Engleză
Izrael Glück

szövetáruházában, Cluj, Calea
Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 5.

KÖZGAZDASÁG

A mai valutapiac

A mai napon sem változott a piac lanyhasága. Minimális kereslet következtében üzletkötés csak elvétve történt. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 385-390, magyar korona 410-420, cseh korona 540-550, svájci frank 35-50-35-65, dollár 180-00-183, francia frank 970-980, font sterling 823-830, olasz líra 810-820

Valutapiac október 15-én:

Bukarest. Devizák: Páris 960, Berlin —, London 827, Newyork 184-00, Brna 805, Zürich 35-25, Bécs 26 00, Prága 550, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 725-00, márka 44-00, leva 130, török líra 108, font sterling 825, francia frank 1020, svájci frank 35-50, olasz líra 815, drachma 330, dinár 255 00, dollár 185 00, longyel mára 35 00, osztrák korona 27-50, magyar korona 24-50, cseh korona 555.

Zürich. Nyitás—Zárás: Berlin 124 00—124 00, Amsterdam 204 45—204 45, Newyork 521 50—521 50, London 3344 00—3344 00, Páris 2735—2730, Milánó 228 00—2280, Prága 1547 50—1547 50, Budapest 68 00—68 00, Belgrád 735 00—735 00, Bukarest 280 00—280 00, Varsó 997/8—997/8, Bécs 73 55—73 55.

Londonban megint jegyzik a román papirokat Londonból jelentik: Az itteni Stock Exchange és a román kormány közötti ellentétben, amelyet az 1913-as román kölcsönből kifolyólag keletkezett, kelvező fordulat állott be. Briti és Vint laközbenjöttével a román kormány a kérdéses köcsönt elismerte és így a tegnapi naptól kezdve a londoni börzén a román papirokat ismét jegyzik.

Emelkednek a buzaárak Franciaországban. Parisból jelentik: A rossz aratás következtében a belföldi buzaárak nagyban emelkedtek. Ehhez járult most egy nagyobb szabású spekuláció a külföldi buzával, amelynek következtében az importált buza ára is erősen fölment. A spekuláció miatt Harriot sürgős vizsgálatot rendelt el.

Tűzifakartell készül Brassóban. Brassótól jelentik: Szindikátus alakítás tárgyában a brassói körzet tűzifatermelői vasárnap délelőtt gyűlést tartottak. Ezen a gyűlésen a tűzifatermelők elhatározták, hogy a tagok tűzifaerdeinek kitermelését, a kitermelt anyagok vasuti szállítását és eladását egy közös központi iroda utján fogják a jövőben eszközölni.

Kinevezték a Tamási Tamás és fiai cég vagyonfelügyelőjét. Ismeretes, hogy Tamási Tamás és fiai kolozsvári cég csődönkívüli kényszer-egyezség megindítását kérte. A kolozsvári törvényesek dr. Gora György ügyvédet nevezték ki a cég vagyonfelügyelőjének.

Eihalasztották az Akontz Sándor utóda cég hitelezői értekezletét. Ismeretes, hogy Komjátszeghy Géza és Patai János, az Akontz Sándor utóda kolozsvári cég fizetésképtelenségét jelentett és a hitelezői védegyelet útján ajánlatot tett hitelezőinek, hogy a költséges bírói eljárás mellőzésével akszja rendezni tartozásait. A hitelezői védegyelet tizenötödikére hívta meg tárgyalásra a cég hitelezőit, de miután az ügy kellően előkészítve nem lett, a hitelezői értekezletet október tizennyolcadikára halasztották el.

Százmilliárd értékű paprika kerül exportra Magyarországon. Budapestről jelentik: Magyarország paprikatermése az idén rekorderedményt mutat fel. Nem kevesebb mint 180-200 vagon paprika kerül az idén kivitelre, szemben a múlt esztendői 65 vagonnal. A kivitel értéke meg fogja haladni a százmilliárd koronát. A bő paprikatermés következményeként a paprika lényeges olcsóbbadása várható.

A nyugati nehézipar a Balkán felé gravitál. Berlinből jelentik: A francia, belga, elzász-lotharingiai és a luxemburgi nehézipar Jugoszláviában, de különösen a Balkánon az eddignél nagyobb mértékben terjeszkedni óhajt. Erre a célra az angol-magyar bank balkáni hálózatát fogja felhasználni, valamint a szervezés munkáját is az angol-magyar bank belgrádi fiókja vállalta magára.

SPORT

Az elmúlt három nap sporteseményei

A sátoros ünnepek miatti szünetelésünk következtében az elmúlt napok fontosabb sporteseményeit a következőkben adjuk: Vasárnap az egész országban bajnoki mérkőzések voltak, kivéve Nagyváradon, ahol városközi mérkőzés volt Nagyvárad és Marosvásárhely legjobbjai között. Részletes eredmények:

Kolozsvár. CFR-pálya: Haggibbor—Academia 4:1 (1:0) Biró Ij. Vatiannu. A mérkőzés érdekességéhez tartozik, hogy azon az Academia Dobra nevű játékosra tettleg inzultálta Braun, mind a két ócsább indok nélkül, csupán atólótti elkeseredésében, hogy ekkor az eredmény már 3:1 ea állott. Egy csőppel sem érdekeltenebb az, hogy a vesztes csapat megóvta a mérkőzést azon a címen, hogy azt nem a delegált bíró Marczinkievicz, hanem Ij Vatiannu vezette. Az óvásról egyébként más helyen is beszámolunk. — CFR—KMT 3:0 (1:0) Biró Sugár. — Nagypálya: KKASE—KAC 1:0 (0:0) Biró Salvan Virgil. Universitatea—Victoria 3:1 (2:1). Biró Marczinkievicz. A kolozsvári derbyt az egyetemi csapat megérdemelten nyerte.

Keddén a CFR-pályán került lebonyolításra az elmarad CFR—Haggibbor-mérkőzés, amelyet a vasutasok nyertek meg 2:0 (1:0) arányban. A zsidó csapaton meglátzott a tréninghiány. E mérkőzések után a kolozsvári bajnokság állása a következő:

	játszott	eldöntetl.	győzött	vesztett	adott gólt	kapott gólt	pont
1. CFR	3	—	3	—	8	2	6
2. Universitatea	3	1	—	—	7	2	5
3. Haggibbor	2	—	1	1	4	3	2
4. KKASE	2	—	1	1	3	3	2
5. KAC	2	1	—	1	1	2	1
6. Victoria	1	—	—	1	1	3	—
7. Academia	1	—	—	1	1	4	—
8. KMTE	2	—	—	2	—	6	—

Temesvár. TAC—Politechnikum 3:1 (0:0), Kinizsi—Z-SE 3:0 (0:0). A mérkőzést, melyet Zombolyán játszottak le, a Kinizsi biztosan nyerte. Rapid—Kadma 2:0 (0:0). E mérkőzések után a bajnokság állása a temesvári kerületben a következő:

1. TAC	4	3	1	—	15	2	7
2. Z-SE	5	1	3	1	6	3	5
3. Rapid	2	1	1	—	3	2	3
4. Sparta CFR	3	1	1	1	3	5	3
5. Kinizsi	1	1	—	—	3	—	2
6. TMTE	2	—	2	1	3	5	2
7. Kadma	3	1	—	2	2	9	2
8. Politechnikum	1	—	—	1	1	3	—
9. Timisana	2	—	—	2	1	3	—

Nagyvárad. Nagyváradon csak városközi mérkőzés volt Nagyvárad és Marosvásárhely között, amely a váradiak 1:0-as nehéz küzdelmét eredményezte. A körzetben a következő bajnokiak voltak:

Nagyszalonta. NSCMTE—Szatmári Törökvés 1:0 (0:0).

Máramarossziget. SzSE—Sámson 1:0 (0:0). Ebben a kerületben a bajnokság a következő:

1. SzSE	3	3	—	—	5	1	6
2. NAC	3	2	1	—	4	2	5
3. Bihorul	4	2	1	1	5	3	5
4. Nv. Törökvés	4	2	—	2	9	4	4
5. Egyetértés	4	2	—	2	5	8	4
6. NSCMT	5	1	1	3	3	9	3
7. Sz Törökvés	3	1	—	2	6	5	2
8. Sámson	4	—	1	3	2	7	1

Brassó. A kerület bajnoka, a Brasovia Bukarestben vendégszerepelt a Romc mital szemben és 1:0 arányu vereséget szenvedett. A Brasovia tapasztaltak alapján óva inti az egyesületeket, hogy Bukarestbe ránduljanak a Romcomittal játszani, mert játékos annyira durva, hogy veszélyeztetve van a játékosok épsége. Brassóban a következő mérkőzések voltak: CFR—BMTE 4:1 (2:0), Hargita—BMTE 6:2 (0:1) és most a bajnokság állása:

1. Hargita
2. Brasov
3. CFR
4. BMTE
5. Ivria

Arad.

CFR-Sime

(1:0), J

állása:

1. CAMP
2. AMTE
3. AAC
4. Jial
5. Olimpia
6. Gloria-C
7. ATE
8. CFR S

Az int

tegnap esti

mérkőzést

városi spo

Academia

ványa ker

adványban

melyet tud

semmitisé

gált, hanem

alaptalant

után, hogy

mérkőzés l

Marczinkiev

közös levez

letek panas

a vidéki II

deficiettel

soroltak fel

erte el a k

osztálya és

végén az an

másodosztá

a Com. Re

nemhogy

hanem

kellett pó

gyet áttet

demia óvás

zésünk, hog

a botrányt,

később fann

előtt provok

A buda

egyesületek

az NSC, am

tályba, Tem

el játszani.

Mi lesz

bajnoki mér

mérkőzések

Victoria, Un

KKASE—K

keenek igérk

amelyre min

Az arad

koah—Victo

tálya mérkő

lére került.

lyet Ladány

A Hakoah e

telegera—V

A Hagg

tagjait, hog

mérkőzésere

keresék fel

tőzöt a Park

Legj

Se

Cluj, St

TC

FCU

CLUJ, STR

Gyárt: ev

kat stb. Cs

léket is) a

Legolcsóbb

nőikabát beszer-

zési forrás az

Uránia divatház

Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 34.

Uránia-mozival szemben. Sirocco 166

1. Hargita	3	3	—	—	9	3	6
2. Brasovia	2	2	—	—	7	—	4
3. CFR Brasov	2	1	—	1	5	3	2
4. BMTE	4	1	—	3	5	16	2
5. Ivria	3	—	—	3	1	5	—

Arad. AMTE—Gloria-CFR 2:0 (0:0), AAC—CFR-Simeria 5:0 (2:0), CAMP—ATE 2:1 (1:0), Jiul—Olimpia 2:1 (1:0). A bajnokság állása:

1. CAMP	3	3	—	—	8	2	6
2. AMTE	4	3	—	1	9	3	6
3. AAC	4	3	—	1	10	5	6
4. Jiul	4	1	2	1	5	6	4
5. Olimpia	5	2	—	3	6	3	4
6. Gloria-CFR	4	1	1	2	3	4	3
7. ATE	5	1	1	3	4	7	3
8. CFR Simeria	1	5	—	4	3	12	2

Az intézőbizottság ülése. Az intézőbizottság tegnap esti ülésén az elmaradt Victoria—KKAS mérkőzést csütörtök délután 4 órára tűzték ki a városi sportpályára. Több igazolási ügy után az Academia Sportegyletnek egy igen érdekes beadványa került megbeszélésre. Az Academia a beadványban kéri a Hagigibborral való mérkőzésének, melyet tudvalevőleg 4:1 arányban elvesztett, megsemmisítését, azon a címen, hogy ezt nem a delegált, hanem szükségbíró vezette le. Az órást mint alaptant elvetették. Leocata dr. azon kijelentése után, hogy ifj. Vatianut a bíróbizottság delegálta a mérkőzés levezetésére mivel ez eredetileg kiküldött Marozinkievicz bírót a Victoria—Universitatea-mérkőzés levezetésére kérték fel. Az elsőosztályú egyetemes panaszal fordultak az intézőbizottsághoz, hogy a vidéki II. osztályú egyesületek miatt sokszor deficittel kell megküzdniük. Egy konkrét esetet soroltak fel. Vasárnap a CFR pálya bevételéig elte érte el a kettőszer lejt. A pályán játszott 4 elsőosztályú és 2 másodosztályú csapat. A mérkőzés végén az anyagi ügyek elintézésénél az egyik vidéki másodosztályú csapatnak 2000 lej kellett kifizetni a Com. Reg. rendelkezése értelmében. Így aztán nemhogy nem kaptak semmit az egyesületek, hanem saját kasszájukból 500—500 lej kellett pótolniuk a kiadásuk fedezéséhez az ügyet átadták a Com. Regionálhoz. Az Academia órással kapcsolatban csak az a megjegyzésünk, hogy abból valamit kifelajtottak. Es pedig a botrányt, amit egyik játékosuk a pályán és később fanatikus közönségük egy része az öltöző előtt provokált. Ezt elfelejtették megválni.

A budapesti NSC Temesvárt. A temesvári egyesületek megtették az előkészületeket arra, hogy az NSC, amely az idén került fel az első osztályba, Temesvárra jöjjön a Kinizsival és a TAC-el játszani.

Mi lesz vasárnap. Kolozsvárt folytatják a bajnoki mérkőzéseket, melynek során a következő mérkőzések lesznek: Nagypályán: Hagigibbor—Victoria, Universitatea—Academia. CFR pálya: KKASE—KMTE, CFR—KAC. Különösen érdekesnek ígérkzik a Victoria—Hagigibbor mérkőzés, amelyre mindkét csapat nagy ambícióval készül.

Az aradi Hakoh a II. osztály élén. Hakoh—Victoria 2:1 (1:1). A legerősebb II. osztályú mérkőzést a Hakoh megnyerve, a bajnokság élére került. Schwarz szerzi meg a vezetést, melyet Ladányi kiegyenlít, a győztes gólt Fried lötte. A Hakoh egy 11-est nem tudott kihasználni. In teleregna—Vointa 2:1 (1:1).

A Hagigibbor felkéri az összes régi rendező tagjait, hogy a vasárnapi Hagigibbor—Victoria mérkőzésére vonatkozó instrukciók átvételét végezték keressék fel csütörtök este 8 órakor Salamon intézőt a Park kávéház emeleti helyiségében.

Legjobb férfiszövetek
Schwarz Jenő utódánál
Cluj, Strada Regina Maria No 14.

CLUJ, STR. AVRAM JANCU (volt Petőfi-u. 8)
Telefon: 4-82.

Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, disztárgyakat stb. Csak viszonteladónak! Ezüstöt (törneléket is) a legmagasabb napiáron vesz. Ugyanott tanulólányok felvétetnek.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Stern Rózika mai hangversenye. Ma, csütörtökön este 8 órakor a Várnegyeház dísztermében adja egyetlen kolozsvári hangversenyét a fiatal Stern Rózika. Az itt még eddig ismeretlen erdélyi zsidó művész nő tavaly nyerte művészi diplomáját a budapesti Zeneakadémia művészképzőjében, ahol Hubay mester legkedveltebb tanítványa volt. Erdély más városai-ban, mint például Aradon, Déván, Gyulafehérváron már rég nem idegen a fiatal hegedűművész neve. A kritika mindenfelől mint tüne-ményes tehetségről emlékezik meg róla, aki a sok erőltetett „csodagyermek” után finom játé-kával, intelligens interpretálásával valóssággal üdítően hat. Különösen feltűnő a soha nem lankadó vonókezelése. Programjában zsidó szer-zők is szerepelnek. A hangversenyre a jegyek a Lyra hangversenyirodában kaphatók, Piata Unirii 22 (bent az udvaron).

Színházi iroda közleménye

Szombaton délután: Zsidónő helyett Traviata. A műsorban változás történt. T. i. szombaton délután félég órakor nem a Zsidónő hanem a Traviata fog színpadra lépni és pedig Baranyay Jolán, Szabó Zoltánnal, Takács Mihállyal a vezető szerepekben. A Zsidónő előadására megvál-tott jegyek érvényesek a Traviata-ra.

Leonard föllépései. Csütörtökön este a Ci-gányzenelemben, pénteken a Kékmazurban szombaton a Luxemburg grófjában fog föllépni a leg-népszerűbb román operetta bonvivant N. Leonard. Jegyértél a nagy érdeklődésre való tekintettel tanácsos előre gondoskodni.

A hamburgi menyasszony. Néhány évi pihen-tetés után vasárnap este új betanulással s új szereposztással fog színpadra lépni a legatlasosabb magyar operetta a Hamburgi menyasszony. Zöldhoy Anna, Neményi Lili, Dajka Margit, Réthaly Ödön, Ihász Aladár, Leóvay Izse fogják ezúttal a Hamburgi menyasszony főszerepeit játszani.

Cifra nyomorúság. Az új magyar drámák ciklusának negyedik estje hátfőn lesz. A nyolc-vasas évek leghíresebb darabja Csiky Gergely Cifra nyomorúsága fog új szereposztással gondos előkészületek után.

Mézeskalács-délután. Hétfedik előadás lesz vasárnap délután a diadalmas sikerű Mézeskalács-nak. Ezt a délutáni előadást kivételesen rendez esti helyarákkal tartják meg.

Gyermek előadás olcsó helyarákkal. Vasár-nap délelőtt félhízenegy órakor a Hamupipőke ke-rül színpadra olcsó helyarákkal.

A MAGYAR SZÍNHÁZ ESTI MŰSORA

Csütörtök d. u. fél 4-kor: A bíboros. [A Szent Mihály templom harang-alapjának gyarapítására. Rendes esti helyarákkal. Sorozat 84]

Csütörtök este 8-kor: Cigányzenelem (Leonard másod-ik vendégjátékával, Baranyay Jolánnal, Zöldhoy Annával, Neményi Lillivel, Ihász Aladárral, Bérletszínházban, főlemelt helyarákkal. sorozat-szám 85)

Péntek: Kék mazur [Leonard harmadik vendégjáté-kával, Zöldhoy Annával, Erényi Bóskával, Bányász Istvánnal. Napibérlet 20. szám B, soro-zatszám 86]

Szombat d. u. fél 4-kor: Traviata [Baranyay Jolán és Szabó Zoltán föllépésével.

Szombat este 8-kor: Luxemburg grófja [Leonard bu-csu föllépése yárisi vendégjátéka előtt. Zöldhoy Annával, Neményi Lillivel, Ihász Aladárral, és Leóvay Leoval. Bérletszínházban, főlemelt hely-arákkal. sorozat 88]

Vasárnap d. e. fél 11-kor: Hamupipőke [Gyermek-előadás, mérsékelt helyarákkal, sorozat 89]

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Mézeskalács [Operettújdon-ság 7-edszer. Rendes esti helyarákkal. Sorozat-szám 90]

Vasárnap este 8-kor: A hamburgi menyasszony [Ope-rette repris új szereposztással s új betanulással. Napi bérlet 21 szám A, sorozat 91]

Hétfő: Cifra nyomorúság (Az új magyar drámák so-rozatának negyedik estje. Premièresbérlet 10 szám)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Csütörtök, október 16. Prem-ier. A Maxim mulató csillaga. Rendkívül pikáns szalonvígjáték 6 felvonásban, Feydeau Georges ismert darabja után. Főszerepben az ismert művész-nő: P. Manichelli.

Urania-Mozgó. Csütörtök, október 16. Prem-ier. A szirén. Océan-buvárok. Nagy szenzációs kalandor dráma 6 felvonásban, a buvárok életéből. Filmre alkalmazva Octav Feuillet regénye után.

Apollo-Mozgó. Csütörtök, október 16. Harry Piel. A titokzatos club. Szenzációs dráma az apa-csok életéből 5 felvonásban. Főszerepben a híres Harry Piel.

**Páris
Lyon
Zürich**

bevásárlási utamról visz-szaérkeztem és tudomá-sára adom a t. vevőkö-zönségnek, hogy az

**őszi és téli
divatújdonosságok**

sima és kockás sző-vegek, himalayposztlók és velourok, mintás ma-roccainek, brocatok, plüssök, bársorgok, carakülok

a legnagyobb választék-ban raktárra érkeztek,

férfiszövetek

antik és modern butor-kelmék nagy választék-ban. Az alanti olcsó árak-ra külön is felhívom a t. vevőközönség figyelmét:

- 1 m. ruhaszövet . . . lej 29
- 1 m. finel (jó mosó) . . . lej 29
- 1 m. vászon . . . lej 29
- 1 m. férfiszövet [140 cm.] . . . lej 195

Tisztelettel:

**Szabó
Jenő**

divatkülönlegességek
nagyáruháza
C. Regele Ferdinand 5.

Telef. CLUJ Telef.
4-79 4-79

nap
i
elésünk követ-
b sportesemé-
árnap az egész
kivéve Nagy-
olt Nagyvárad
öt. Bészleles
gibbor—Acade-
A mérkőzés
az Academia
Braunt, min-
atelőtti elke-
y már 3:1 em
bb az, hogy a
azon a címen,
zinkievicz, ha-
ról egyébként
R—KMT 3:0
KKASE—KAC
Universitatea—
ievicz. A ko-
megérdemelten
bonyolításra az
amelyet a
arányban. A
hiány. E mér-
g állása a kö-
adott
apótt
pont
8 2 6
7 2 5
4 3 2
3 3 2
1 2 1
1 3 —
1 4 —
— 6 —
m 3:1 (0:0),
őzést, melyet
bízatosan nyerte.
kőzések után a
tben a követ-
15 2 7
6 3 5
3 2 3
3 5 3
3 — 2
3 5 2
2 9 2
1 3 —
1 2 —
városközi mér-
érhely között,
szdelnét ered-
nokiak voltak :
mári Törökös
on 1:0 (0:0).
következő :
5 1 6
4 2 5
5 3 5
9 4 4
5 8 4
3 9 3
6 5 2
2 7 1
Brasovia Buka-
tel szemben és
Brasovia a ta-
ületeket, hogy
nittal játszani,
veszélyeztetve
a következő
: 1 (2:0), Har-
a bajnokság
and 34.
Sirocco 166

APRONIRDETÉSEK

Készlettel rendelhető egy pár 3.-, varrási kézzel 5.- lej. Leg-
jobb minőségű és a legújabb fajtájú apronok.

Veszek nagyban, va-
gontételben is zsirt, szalo-
nát, babot, aszalt szilvát,
szilvalekvárt, hizott sertés-
seket, Leveleket Garan-
tált áru jeligére a kiadó
továbbít. 7968

בייא דער היעניגע תורה
איזט דער פאסטען אייניגע
מיכטיגען דרוקן מלמד
Reuniunia בעזעמטען.
Talmud Thora Gherla.
7974

Puhafaszakma minden
sgában, fűrésznél, erdő-
bezelésnél, valamint anyag-
raktárnál jártas tisztviselő
állást keres. Megkeresése-
ket „Hú leszek” jeligére
kiadóbn kérek. 7976

Gyermektelen házaspár
1-2 szoba konyha, lehe-
tőleg fürdőszoba lakást
keres. Ajánlatokat Lloyd
Expresshez, Str. Memo-
randului 24. alá kér „Há-
zaspár” jeligére.

Román nyelvlekké-
ad és alsóosztályu közép-
iskolai tanuló tanítását vál-
lalja ellátás ellenében fő-
iskolai hallgató. Cim: Ar-
pád-u. 13. Simonné.

**„Elite”
cipő-
üzletben**
legelegánssabb s legol-
csóbb cipőket vásárol-
hatja. Cluj, Cal. Reg.
Ferdinand 65.

Kérjük mindenütt **Pierreönborotváló kést**
a feltűnő felülettel.
Valóságos gyönyörűség. Svéd acélezüsttel keverve.
Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti, Str. Doniei 1.
Rudolf Mosse No 100

Faszakmában jártas,
érettségizett fiatalember,
ki a román, magyar, né-
met és szláv nyelveket
írja, iroda vezetését is
vállalja, valamely fa vál-
alatnál állást keres. Aján-
latok „Perfekt gyorsíró”
jeligére a kiadóba, 7973

12-13 éves fiúgyermek
teljes ellátást kaphat. Cim
a kiadóban.

HUNWALD
Cluj, Str. Vlahuta (volt
Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegesiszolda és tükör-
gyár. Táblatüveg raktár
és üvegezési vállalat.
Hibás tükrök újrafon-
csorozása 1700

Egy szoba kor yha mel-
lé helyiségekkel, új épü-
letben fiatal zsidó ház-
párnak azonnal kiadó. Cim
„Lebeda” Calea Victoriei
No 10.

Jó kőser házi koszt kap-
ható Kornis-u. 8. 7977

Egy butorozott szoba
két fiatalember részére
kiadó. Kálvin-utca 7.

עשרה uradalmi tej kap-
ható Elek tejüzemében,
Str. Suluțiu (Viz-utca) 8.

Ha Bukarestbe jön,
látogassa meg a

**SELECT S.A.
R.**

Calea Victoriei No 48.

cukrászda és falatozó

fényes helyiségeit.

Elegáns szalonok a fel-
emeleten. Állandó kiszol-
gálás reggel 7 órától éjjel
1 óráig. Tea, tejeskávés
stb. mindig kapható.

Külön engros-osztály!

Esküvőkre, eljegyzésekre
s ünnepekre megren-
delések elvállaltatnak. Gar-
rantált csomagküldemé-
nyek Nagyrománia bár-
mely részébe.

**Zsák
Zelneg
Kötél**
BAYAS DEZSŐ
TIMISOARA

Dílexportőrök figyelmébe!

**Uj papirzsákok,
vám alá nemesnek**

Kaphatók míg a 16lej Banca Centrala
készlet tart, drája 16lej Cluj, gabonaosztály

Pályázat

Curtici (Kürtösi) Ier. hitközségnél végkielégítés
folytán egy metszői állás megüresedett, azonnali
ajánlatot kérünk. Fizetés megegyezés szerint. Ter-
vezésben lakás és nagy kert. Elnökség

Pályázati hirdetmény

A dévai sut, orth. izraelita hitközségnél egy
hitköztől állás azonnal betöltendő.

Pályázhatnak, akik hosszabb tenitői gyakorlat-
tal bírnak, szigoruan vallásos életmódot folytatnak
s akik — mivel a hitközségi jegyzői teendőket is
végeznik kell — a román államnyelvet szépen és
írásban bírják.

Fizetés megállapodás szerint; utiköltség csak a
meghívottaknak térítetik meg.

Pályázatok folyó év október hó 25 ig akkirett-
hoz beküldendők.

Dava, 1924 október 6-án.

Dr. Szegő Ernő,
iskolaszéki elnök h.

Cukorka, csokoládé, gyümölcs, hal- és kus-
kenyvek csak a Str. Jorga (v. Jókai-utca)
No 28. szám alatt

október hó 15-én megnyíló

DARIUS

cukorka és csemege áruaktárnál

szerezhetők be. Eladás nagyban és kicsiny-
ben a legzölidabb árak mellett. Sirocco 286

Legjobb harisnya

kapható **Sándor Testvérek**nél Cluj,
Calea Regale Ferdinand [v. Wesselényi-u.] 13.
Nagy választékban érkeztek jumper szelvények,
hárászok, smirna és perza fonalak. **Legjobb
bevásárlási forrás.** Sirocco 84

Double raglanok
férfi- és fiuruhák

M. Neumann

cégnél Cluj, Piata Unirii
14.

gummisarkot és talpat viselni! Ruganyosít
reszi járását, olcsó és nőveli cipője tartósságát.

Orth. כשר Orth. כשר

Figyelem!

Megnyílt Bucuresiben a város legforgalmasabb helyén egy
szigoruan orth. כשר étterem, három elsőrangú, legmodernebben
berendezett terem áll a tisztelt közönség rendelkezésére.

Kérjük a tisztelt vendégeket, hogy győződjenek meg kitünő
konyhánkról, tiszta és gyors kiszolgálásról.

Restaurant orth. כשר **Princiar**
igazgatósága (Hotel Princiar)
Bulevard Elisabeta No 17.

Az étteremben כשר